

Rzecznik Praw Obywatelskich skierował do Ministra Zdrowia list w sprawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci tzw. „sklepikowe”.

Na wstępie Rzecznik poparł ideę zdrowego żywienia uczniów i ograniczenie dostępu na terenie przedszkoli, szkół i placówek opiekuńczo- wychowawczych do środków spożywczych zawierających znaczne ilości składników niezalecanych dla ich rozwoju.

Jednakże w ocenie RPO część regulacji zawartych w rozporządzeniu budzi wątpliwości z punktu widzenia ochrony praw obywatelskich.

Po pierwsze, Rzecznik wskazał na zbyt krótkie *vacatio legis* – rozporządzenie zostało wydane dnia 26 sierpnia br., a w Dzienniku Ustaw zostało opublikowane dnia 28 sierpnia br., weszło w życie z dniem 1 września br. Skutki tak krótkiego *vacatio legis* okazały się bardzo dotkliwe dla przedsiębiorców, którzy mieli zmagazynowane środki spożywcze („zakazane” przez rozporządzenie) oraz podpisane umowy z dostawcami. Dosłownie z dnia na dzień musieli oni dostosować się do nowych wymogów prawnych. Dodatkowo, RPO poinformował, że podmioty prowadzące sklepiki szkolne lub stołówki poczyniły inwestycje w urządzenia przydatne do przygotowania lub przechowywania określonych produktów, np. tostery, automaty do przygotowywania napojów, itp., a które to produkty zostały wykluczone ze sprzedaży na mocy rozporządzenia.

Ponadto, RPO zgłosił zastrzeżenia co do treści uzasadnienia rozporządzenia, a mianowicie brak w nim oceny skutków, jakie mogą wiązać się z regulacjami rozporządzenia dla niektórych producentów żywności, którzy będą zmuszeni do jak najszybszego dokonania zmian w recepturach produktów.

Po drugie, Rzecznik zgłosił zarzut bezpodstawnego ograniczenia swobody prowadzenia działalności gospodarczej w stosunku do całej reformy „sklepikowej”. Ograniczenia zawarte w ustawie i rozporządzeniu są nieproporcjonalne w stosunku do zamierzonego celu. Dzieciom oraz młodzieży nie smakuje żywność podawana aktualnie na szkolnych stołówkach. Uczniowie przynoszą sól oraz cukier z domów i dodają je do podawanych w szkołach posiłków, a nie mogąc kupić określonych „niezdrowych” produktów szkolnych sklepikach, dostają je od rodziców lub kupują poza szkołą, aby następnie spożyć je w trakcie pobytu w szkole. Oznacza to, że *cel omawianej regulacji nie jest realizowany, gdyż ani uczniowie, ani ich rodzice nie są dostatecznie przygotowani do omawianej regulacji.*

RPO zaznaczył też, że ustawa różnicuje przedsiębiorców, którzy prowadzą sprzedaż takich samych środków spożywczych. Ograniczenia dotyczą tylko podmiotów prowadzących sprzedaż środków spożywczych lub działalność w zakresie zbiorowego żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty. W załącznikach do rozporządzenia określono odmienne warunki dotyczące tych samych środków spożywczych dla podmiotów sprzedających je w szkolnych sklepikach, a inne w przypadku żywienia zbiorowego (np. produkty mleczne, zbożowe produkty śniadaniowe, kakao), co

Po trzecie, ograniczenia „sklepikowe” nie powinny obejmować szkół ponadgimnazjalnych. osoby uczęszczające do szkół ponadgimnazjalnych są na tyle dojrzałe i odpowiedzialne, że są w stanie same ocenić, jakie środki spożywcze mogą spożywać. Ponadto, należy mieć również na uwadze, że część osób

uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych ma już ukończone 18 lat i jest uprawniona do samodzielnego podejmowania decyzji we wszystkich dotyczących ją kwestiach.

Po czwarte, Rzecznik zarzucił rozporządzeniu przekroczenie upoważnienia ustawowego. Na podstawie ustawy minister właściwy do spraw zdrowia został zobligowany do wydania rozporządzenia określającego grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty, a także wymagania, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty, uwzględniając jednocześnie normy żywienia dzieci i młodzieży oraz mając na względzie wartości odżywcze i zdrowotne środków spożywczych. Rozporządzenie to zawiera dwa załączniki: grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wykaz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty. Należy zatem zwrócić uwagę, iż upoważnienie ustawowe stanowi, że w rozporządzeniu mają zostać określone **grupy środków** spożywczych przeznaczonych do sprzedaży, natomiast określenie wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze dotyczy tylko wykazu odnoszącego się do żywienia zbiorowego w jednostkach systemu oświaty.

Źródło: RPO